

Page: 4

Reach: 57000

Country: SLOVENIA

Size: 850 cm2

1 / 3

Kako se pri nas že 4,5 leta »rešujejo« banke

Težave petih domačih bank so postale akutne in drage, odgovarja (še?) nihče

MONIKA WEISS
monika.weiss@finance.si

Poudarjamo dva primera. NLB je kot največja, sistemska banka dobiček zadnjič izkazala leta 2008. Od takrat je na ravni skupine pridelala 893 milijonov evrov čiste izgube, od tega 91 milijonov v prvem polletju letos. Abanki so v vodo padle tri dokapitalizacije, pred dnevi ji je Banka Slovenija dala nov rok do konca leta, včeraj pa Probanki do konca septembra. Ali se v štirih letih in pol res ni dalo narediti nič, razen podaljševati roke in čakati?

Težave bank so zadnja leta poglobljale težave celotnega gospodarstva. Banke so z začetkom krize zaostriale posojilno politiko in ustavile kreditiranje gospodarstva. Zgovoren je podatek Banke Slovenije: septembra 2009, ko se je začelo izraziteje krčenje kreditiranja, je bilo v bančnem sistemu za 20,2 milijarde evrov bruto posojil podjetjem. Konec maja letos jih je bilo še za 15,8 milijarde evrov.

Težave bank so težava vseh

Težave bank, zlasti treh največjih, v neposredni (NLB, NKBM) in posredni (Abanka) lasti države, so v zadnjih letih prerasle v eno glavnih težav, ki je povzročila znižanje bonitetne ocene države, povečala nezaupanje, s tem pa dodatno omejila dostop do denarja oziroma podražila denar tako za državo kot za podjetja in prebivalstvo. Po zadnjih podatkih nekatere največje banke podjetjem za kratkoročna posojila, če jih že odobrijo, zaračunavajo od sedem- do desetodstotno obrestno mero.

»Pri Sloveniji so me v zadnjem času najbolj skrbele težave, povezane z bančnim sektorjem in finančnim sistemom,« je maja izjavil evropski komisar za gospodarske in denarne zadeve Olli Rehn in pozval k pregledu stanja v bankah, tako da bo prenos slabih terjatev na slabo banko po dobrih štirih letih od začetka krize vendarle učinkovit in ustrezen.

Ujeti v spiralo

Slaba posojila (to je posojila, pri katerih je zamuda pri odplačilu več kot 90-dnevna) so od konca leta 2009 do konca maja letos v bančnem sistemu zrasla s 3,23 na 7,5 milijarde evrov oziroma z 9,1 na 21,4 odstotka BDP.

»V normalnih okoliščinah bi šibek položaj največjih domačih bank lahko izkoristile tuje banke. Vendar so te še vedno precej odvisne od financiranja matičnih

bank, te pa se zaradi velike tveganosti Slovenije ne upajo dodatno izpostavljati našemu trgu,« opozarja Matej Šimnic, analitik Alte Invest. Padli smo v spiralo: »Ker se prenos slabih posojil in s tem dokapitalizacija največjih bank odmika, posojilna aktivnost še kar upada. Ker so podjetja prisiljena uporabljati druge vire likvidnosti in podaljševati roke plačila upnikom, se bodo težave gospodarstva tudi v prihodnje zaostrovale.«

Ugotovitve zunanjih pregledov portfeljev bank, ki bodo slabe terjatve prenesle na slabo banko (DUTB), naj bi bile znane septembra. Težava se bo pojavila, če bodo testi pokazali, da banke potrebujejo več kot 1,2 milijarde evrov kapitala, kolikor je že rezervirano v državnem proračunu, in zlasti, če bo potrebno več kot 2,2 milijarde (država se lahko po zakonu za dokapitalizacijo dodatno zadolži za milijardo).

Zakaj smo izgubili štiri leta in pol?

Zakaj se v zadnjih štirih letih in pol pri bankah ni premaknilo nič? Ne znamo ali nemočemo?

Po mnenju analitika Andraža Graha je za lep delež težav, ki se vse bolj poglobljajo, poleg neučinkovitih uprav bank in nadzornikov odgovorna Banka Slovenije (BS). Ta v zadnjih letih ni naredila dovolj odločnih potez, ki bi sprožile nujen proces preoblikovanja bančnega sistema. »BS bi morala ukrepati bolj agresivno. To je nedopustno, celo amaterizem, da bankam, ki v dveh letih niso sposobne zbrati kapitala za normalno delovanje, zgolj na novo podaljšuje roke za dokapitalizacijo. Očitno je, da so to zgolj zombi banke, ki se pustijo pri miru, ker si nihče ne želi umazati rok z njihovo resolucijo. S tem odlašanjem se samo dodatno destabilizira celoten bančni sistem!«

Omenimo, da so tudi revizorji bank letos prvič odločneje opozorili na težave. Pri več bankah so poudarili »pomembno negotovost, ki bi lahko zbudila bistven dvom o sposobnosti banke, da nadaljuje kot delujoče podjetje.«

Konsolidacija in/ali stečaj

Po Grahu bi morala centralna banka pri bankah, kjer se več kot leto dni ni premaknilo prav nič, ukrepati brez omahovanja: »Zahtevati, da v izjemno kratkem roku pride do prevzema oziroma združitve s kapitalno močno banko, ali pa sprožiti stečaj banke. S tako konsolidacijo trga, ki se je denimo odvila v Grčiji v zadnjih mesecih, bi del težav odpravili, saj se ji zaradi nenaklonjenosti zunanjih vlagateljev, ki bi vide-

li naložbeno priložnost v slovenskem bančništvu, ne bo mogoče izogniti.«

Konsolidacijo bančnega trga napovedujejo tudi nekateri bančniki, začela naj bi se že prihodnje leto. »Domače slovenske banke bi bilo treba spraviti v dva do tri 'stebre', ker jih je preveč in same ne bodo preživele. Podobno so naredili v Grčiji, kjer so dobre terjatve grških bank konsolidirali,« meni bančnik, ki ne želi biti imenovan. Špekulira se o povezavi NKBM in Abanke, ki se že dalj časa neuspešno povezuje z Gorenjsko banko, NLB in Banke Celje (te konsolidacije prejšnji guverner zaradi tržne moči NLB ni dovolil).

Odgovornost

Grahek poudarja: »Če sodim po zadnjih razpletih sodnih postopkov na področju gospodarske kriminalitete, bi bil zelo začuden, če ne bi v prihodnje moral tudi kdo iz bančnih krogov prevzeti posledice prejšnjih dejanj, ki so pripeljale določene banke na rob propada.«

Banka Slovenije bi morala ukrepati bolj agresivno. Podaljševanje rokov je nedopustno, celo amaterizem.

■ **Andraž Grahek, analitik**

Kaj se je v petih domačih bančnih bolnicah premaknilo od konca leta 2008? Kdo bo izgubil in kdo plačuje?

NLB

Poslovanje: NLB je dobiček nazadnje izkazala leta 2008, od takrat je zamenjala štiri uprave (Kramar, Veselinovič, Jašovič, Medja). Posojila nebančnemu sektorju je matična NLB od konca leta 2008 skrčila za okoli dve milijardi evrov ali petino. Po programu prestrukturiranja, ki je v presoji Bruslja, naj bi NLB skrčila obseg poslovanja kar za slabo tretjino.

893

milijonov evrov čiste izgube je skupina NLB imela od konca leta 2008, od tega 91 milijonov v prvem polletju letos.

Luknja: Zaradi več državnih dokapitalizacij, zlasti v zadnjih dveh letih (zadnja je tekla s konverzijo 320 milijonov evrov instrumentov CoCo v kapital), in izstopa belgijske KBC je NLB tako rekoč nacionalizirana. Država ima trenutno neposredno 77,5 odstotka NLB, s Kadom in Sodom ter državnimi podjetji obvladuje krepko čez 90 odstotkov. A NLB čaka novo državno dokapitalizacijo; ali bo predvidenih 500 milijonov evrov dovolj, bo pokazal zunanji pregled, ki teče v banki pred prenosom slabih terjatev na DUTB. Po KDD ima NLB trenutno 1.955 delničarjev (za državo je največji Poteza Naložbe v stečaju z 2,2 odstotka), ki bodo izgubili vse, delež tujih imetnikov je le 0,84 odstotka.

Strategija: Država je nima. Po sanaciji (DUTB in dokapitalizacija) naj bi na državo z zahtevo po prodaji banke pritisnil Bruselj. Zdaj je na prodajnem seznamu ni.

NKBM

Poslovanje: NKBM je čisto izgubo prvič izkazala za leto 2011, ko je iz banke odšel tudi dolgoletni predsednik uprave Matjaž Kovačič. Banka krči obseg kreditiranja: zgolj v prvem polletju letos je neto posojila strankam, ki niso banke, zmanjšala za 130,4 milijona evrov, na 2,76 milijarde.

331

milijonov evrov čiste izgube je NKBM, d. d., pridelala v zadnjih dveh letih in pol, od tega 44,2 milijona v prvem polletju letos.

Luknja: Prek zadnjih državnih dokapitalizacij (zadnja je bila letos s konverzijo sto milijonov evrov instrumentov CoCo v kapital) se NKBM nacionalizira. Lastniški delež države v NKBM se je že zvečal z lanskim 27,7 na 91,2 odstotka, a tudi NKBM je pred novo državno dokapitalizacijo. Skupščina delničarjev je potrdila do 400-milijonsko kapitalsko injekcijo. Ali bo to dovolj, bo - kot pri NLB - pokazal šele zunanji pregled, ki bo v banki pred prenosom slabih terjatev na DUTB. Lastništvo okrog 97 tisoč malih delničarjev, ki še imajo delnice NKBM, bo dodatno razvodenelo. Delnica NKBM je na borzi vredna 42 centov, prometa z njo skoraj ni.

Strategija: NKBM je edina banka na prodajnem seznamu zdajšnje vlade. EBRD nam je spomladi zanikala, da se pogovarjajo o petinskem vstopu.

Page: 4

Reach: 57000

Country: SLOVENIA

Size: 850 cm2

3 / 3

Abanka

Poslovanje: Abanka je izgubo prvič izkazala za leto 2011. Od konca leta 2011 do konca prvega letošnjega polletja je skupina posojila nebančnemu sektorju zmanjšala za več kot 710 milijonov evrov. Banka imetnikom podrejenih obveznic letos več ne plačuje obresti.

Luknja: Lastnikom Abanke - ključni so Zavarovalnica Triglav, Sava in Gorenjska banka - tej v zadnjih dveh letih ni uspelo zagotoviti potrebnega kapitala. Februarja letos je dokapitalizacijo z odredbo ukazala Banka Slovenije: vsaj 90 milijonov evrov bi morala tretja največja banka zbrati do konca julija letos. A to se ni zgodilo, Banka Slovenije (že pod vodstvom Boštjana Jazbeca) je rok podaljšala do konca leta. Kapitalska luknja bo jasna po pregledu portfelja, ki ga bo opravil zunanji revizor. Ker bo Abanka prenašala slaba posojila na slabo banko (DUTB), jo bo po zakonu dokapitalizirala država (na voljo ima do 300 milijonov evrov). Lastništvo zdajšnjih 1.059 delničarjev bo razvodenelo.

Strategija: Negotova. Uprava Abanke na čelu z Jožetom Leničem (neuradno pa zlasti Sava) si prizadeva za združitev Abanke z Gorenjsko banko, špekulira se o povezavi z NKBM.

211

milijonov evrov čiste izgube je skupina Abanka ustvarila v zadnjih dveh letih in pol, od tega 20 milijonov v prvem polletju letos.

Factor banka

Luknja: Izgubo je prvič izkazala lani, obseg posojil krči od začetka krize. Po propadli 25-milijonski dokapitalizaciji v prvi polovici leta so včeraj delničarji izglasovali novo dokapitalizacijo. Po našem viru je dokapitalizacijski predlog na skupščini prilagojen zahtevam treh konkretnih vlagateljev, vabilo pa bo sicer po izteku predkupne pravice dano samo enemu.

Strategija: V banki naj bi torej imeli morebitne dokapitalizatorje za celih 50 milijonov evrov, a viri iz banke priznavajo, da nimajo garancij, da bodo denar res vplačali. Rok za vplačilo prvih 25 milijonov se izteče konec tega meseca oziroma, če bo potrebno dovoljenje Banke Slovenije, dan po prejemu.

Lastništvo: Največji lastniki Factor banki niso pomagali; največji je s 40,8 odstotka ACH v večinski lasti Hermana Rigelnika, po desetini imata še CG Invest v stečaju in NKBM.

21,5

milijona evrov čiste izgube je Factor banka imela lani.

Probanka

Luknja: Tudi Probanki letos v roku ni uspelo najti dokapitalizatorja, lastniki nimajo denarja. Zdaj ji je Banka Slovenije dala čas do 30. septembra, čeprav je Probanka želela do konca leta. Iz Probanke so včeraj sporočili, da »trenutno načrtujejo podrobne pogovore o sodelovanju pri dokapitalizaciji s petimi možnimi investitorji«. Torej še nimajo nikogaršnjih zagotovil.

Lastništvo: Pred dnevi se je začel stečajni postopek največjega lastnika Probanke, podjetja Medaljon. Prek tega so Probanko obvladovali nekdanji vodilni Probanke na čelu z Romano Pajenk, glasove pa jim je Banka Slovenije vzela že pred časom. Tudi drugi lastniki so Probanko zaradi lastnih težav pustili na cedilu - Perutnina Ptuj, Avtotehna, Trimo, Pivovarna Laško. Usoda Probanke je negotova, pravijo poznavalci.

74,1

milijona evrov čiste izgube je Probanka ustvarila v letih 2010, 2011 in 2012.